

“DÜNYA XALQLARININ NAĞILLARI SERİYASI”NDA ÇAP EDİLƏN NƏŞRLƏR

Leyla Abasova

*BDU, Kitabşünaslıq və nəşriyyat işi kafedrasının müəllimi,
tarix üzrə fəlsəfə doktoru*

Məlumdur ki, dünya ölkələrində kitabın seriyalarla buraxılmasına nəşriyyatlar həmişə diqqətlə yanaşmışlar. Çünki kitabın seriyalarla buraxılması bir neçə cəhətdən əhəmiyyətlidir. Bu, hər şeydən əvvəl kitab nəşri mədəniyyətinin göstəricilərindən biridir. İstənilən ölkədə müxtəlif elm və bilik sahələrinə dair müxtəlif oxucu qrupları nəzərə alınaraq çap edilən kitab seriyaları, onların inkişafı həmin ölkədə kitab nəşri mədəniyyətinin inkişaf səviyyəsini göstərən amillərdən biridir. Çünki kitabların seriyalarla buraxılışı kitab tərtibatının təkmilləşməsinə və oxucular tərəfindən rəğbətlə qarşılınmasına səbəb olan əsas amillərdən biridir. Digər tərəfdən kitabların seriyalarla buraxılışı kitabın müəyyən oxucu qrupları üçün çap edildiyini göstərir, onun geniş formada yayımına, təbliğinə əsas olur.

Kitabın seriyalarla buraxılışı həm də, ayrı-ayrı elm sahələri üzrə aktual mövzulara dair materialların öyrənilməsinə və yayılmasına imkan verir. Nəticədə, müəyyən oxucu qrupunu nəzərdə tutan kitabların bədii tərtibatı eyniləşir, yəni hər hansı bir seriyada yüzlərlə eyni formatda, eyni bədii tərtibatda kitab meydana gəlir və yayılır. Buna görə də nəşriyyatlar, o cümlədən Azərbaycan nəşriyyatları, yarandıqları və fəaliyyət göstərməyə başladıkları ilk dövrlərdən kitabların seriyalarla buraxılmasına xüsusi diqqət yetirmişlər. Bu baxımdan uşaqlar üçün nəzərdə tutulmuş kitabların seriyalarla buraxılması xüsusilə əhəmiyyətlidir.

Məlumdur ki, nağıllar insanların keçmişini, onların təbiətə baxışlarını, məişət həyatını bədii obrazlarla əks etdirir. Nağıllar mövzusuna, məzmununa və üslubuna görə bir neçə növə bölünür ki, bunların içərisində ən çox qarşılaşdığımız sehirli nağıllar, məişət nağılları və heyvanlar haqqında nağıllardır.

Sehirli nağıllarda hadisələr qeyri-adi bədii təsvirlərlə canlandırılır. Burada adi insanlarla bərabər vəhşi heyvanlar, fantastik obrazlar, uydurulan surətlər - əjdaha, təpəgöz, pəri, cin və s. təsvir olunur. Sehirlə na-

ğıllarda uçan xalça, qanadlı at, gözə görünməyən papaq, sürətli başmaq, sehirli üzük, bərəkətli süfrə, həyat və ölüm suyu, yuxu gətirən düymə, qeyri-adi papaq, cavanlaşdırıcı alma və s. qəhrəmanların şər qüvvələrlə mübarizəsinə və qələbəsinə xidmət edir.

Məlumdur ki, məişət nağıllarında xalqın təsərrüfat həyatı, işi, məişəti əks olunur. Məişət nağıllarının qəhrəmanları cəmiyyətin adi nümayəndələridir. Əsasən məişət nağıllarının məzmunu cəmiyyətin ziddiyyətlərindən doğan hadisələrdən yaranır. İctimai bərabərsizlikdən doğan varlı və kasıb, ağa ilə nöqər arasında yaranan ziddiyyətlər, kasıblığa son qoymaq, varlanmaq həvəsi və s. məişət nağıllarındakı konfliktin əsasını təşkil edir.

Heyvanlar haqqında olan nağılların bir qisminə bilavasitə heyvanların, quşların və digər canlıların həyat tərzindən, yaşayışından bəhs olunur. Uşaqlar burada hər bir heyvanın və ya canlının yatağı, yerini, nəsil artımı və digər yaşayış şəraiti haqqında maraqlı əhvalatla tanış olurlar. Bütün bunlar kiçik yaşlı uşaqlarda heyvanlar aləmi və təbiət haqqında ilkin təsəvvürlər yaratmağa imkan verir.

Yuxarıda qeyd etdiyimiz bölgələr əsasında qruplaşdırmalar aparılaraq nağıllar nəşrlərə daxil edilir, uşaqlar üçün maraqlı kitablar işıq üzü görür. Mövzuya uyğun olaraq tədqiqatə “Aspoliqraf” nəşriyyatının “Uşaq ədəbiyyatı şöbəsi”nin “Dünya xalqlarının nağılları seriyası”nda çapdan buraxdığı nəşrləri cəlb etdik. Belə ki, “Uşaq ədəbiyyatı şöbəsi” 2010-cu ildən “Dünya xalqlarının nağılları seriyası”nın çapına başlayaraq uşaqlar üçün maraqlı əsərlərin nəşrini həyata keçirir.

Bu seriyada çapdan çıxan ilk kitab “İssumbosi” adlanır. Əsəri dili-mizə (rus dilindən) çevirən Sevinc Nuruqızıdır. Kitabın redaktoru Məsudə Əvəzqızı, bədii və texniki redaktoru Abdulla Ələkbərov, korrektoru Ülkər Şahmuradova, rəssamı Nailə Zülfüqarova, kompüter tərtibatçısı Təhmasib Mehdiyevdir. Kitaba yapon nağılı “Düyü unundan kökələr” və “İssumbosi”, ingilis nağılı “Üç ayı”, fransız nağılı “İp yumağı”, ukrayna nağılı “Əlcək” adlı əsərlər daxil edilmişdir.

Seriya ilə çap edilən ikinci nəşr “Üç Tenqu və porsuq” adlanır. Nəşri dilimizə Sevinc Nuruqızı tərcümə etmişdir. Kitabın redaktoru Məsudə Əvəzqızı, bədii və texniki redaktoru Abdulla Ələkbərov, korrektorü Ülkər Şahmuradova, rəssamı Gündüz Ağayev, kompüter tərtibatçısı Təhmasib Mehdiyevdir.

Bu kitaba “Üç tenqu və porsuq” (yapon nağılı), “Siçan və sərçə (eston nağılı)”, “Maşenka və ayı (rus xalq nağılı)”, “Xeyirli sövdələşmə (pakistan nağılı)” daxil edilmişdir.

Nəticə olaraq qeyd edək ki, seriyalarda görkəmli xarici müəlliflərin daha məşhur praktiki, nəzəri, tədris və kütləvi əsərləri nəşr olunması informasiyanın öz oxucusuna çatması üçün məqsədyönlü həyata keçirilən nəşr mədəniyyətidir.